

GÖTEBORGS UNIVERSITET HANDELSHÖGSKOLAN

Juridiska institutionen

Göteborg 2018-10-23

Dnr VR 2018/99

Remissvar avseende Vågar till hållbara vattentjänster" (SOU 2018:34)

Den Juridiska institutionen har fått i uppdrag att för Göteborgs universitets räkning svara på rubricerad remiss.

Sammanfattning

Juridiska institutionen ställer sig överlag positiv till utredningens förslag. Det ska samtidigt noteras att många av förslagen inte är av direkt rättslig natur utan handlar om olika former av stöd och informationsåtgärder, vilka inte enkelt låter sig bedömas utifrån ett juridiskt perspektiv. Av de förslag som direkt berör rättsreglers utformning har flera karaktären av terminologiska justeringar utan avsedd materiell betydelse eller avser bemyndiganden där det i dagsläget är svårt att bedöma vad utnyttjandet av bemyndigandet kommer att innebära mer i detalj. De förslag som föranleder särskilda synpunkter rör i huvudsak vissa språkliga oklarheter, samt situationer där det kan ifrågasättas om inte utredningen motiverar vissa ytterligare förändringar utöver de föreslagna, för att skapa ökad tydlighet och främja acceptans för regelverket.

Allmänt om förslagen till stärkt tillsynsvägledning och avloppsdeklarationer

Utredningen föreslår en förstärkning av tillsynsvägledningen avseende enskilda avlopp och införandet av en skyldighet för verksamhetsinnehavare av små avloppsanläggningar att upprätta en avloppsdeklaration. Att stärka tillsynsvägledningen avseende enskilda avlopp framstår som mycket angeläget. En större enhetlighet i tolkning och tillämpning av regelverket och bättre motivering av beslut i enskilda fall är sannolikt avgörande för en ökad acceptans för ett regelverk som, vilket utredningen själv konstaterar, ofta möter motstånd ifrån eller i praktiken ignoreras av fastighetsägare så länge åtgärder inte framtvingas genom förelägganden i enskilda fall. Ytterligare enhetlighet bör kunna uppnås genom den föreslagna föreskriftsrätten för Havs- och vattenmyndigheten. Mot denna bakgrund framstår också förslaget om avloppsdeklarationer som välavvägt trots de kostnader det medför. En ökad kunskap om den egna avloppsanläggningens funktion och status bör bidra till en förståelse för behovet av att vidta åtgärder när så är påkallat av miljö- och hälsoskäl. I stor

utsträckning kan ju de extra kostnaderna också sparas in i senare skeden genom att åtgärder underlättas eller tillsynsåtgärder blir onödiga.

Synpunkter på de förslagna ändringarna i lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen)

I den förslagna nya 6 b § i vattentjänstlagen sägs att innan en kommun antar en plan avseende hur den avser att långsiktigt uppfylla sina skyldigheter att ordna vattentjänster ska kommunen ”på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av planen”. En större tydlighet skulle uppnås om de som kommunen ska samråda med istället identifierades som de fastighetsinnehavare och myndigheter som *kan antas* ha ett väsentligt intresse av planen. Därigenom skulle tydliggöras att det handlar om att göra en rimlig bedömning av vilka som kan ha ett väsentligt intresse, inte om vilka som de facto har det eftersom det senare knappast är praktiskt möjligt för kommunen att fastställa med tanke på planens övergripande och långsiktiga natur.

I den förslagna nya 6 d § 2 st stadgas, som undantag till 1 st samma §, att “[e]n kommun behöver inte ställa ut ett förslag till ändring i planen som endast berör ett fåtal fastighetsinnehavare eller annars är liten.” Detta kan ge intryck av att det är själva ändringens omfattning som är det väsentliga. Det avgörande kriteriet bör istället vara ändringens betydelse för de som berörs. En bättre skrivning skulle därför vara ”... som endast berör ett fåtal fastighetsinnehavare eller annars är av liten betydelse.”

I utredningen (s 169-170) diskuteras användningen av ordet ”snarast” i 6 § vattentjänstlagen. Det konstateras att kommuner i praktiken fått upp till 10 år på sig att vidta de åtgärder som enligt lagen ska vidtas ”snarast”. Trots denna diskrepans mellan lagens bokstav och dess tillämpning förespråkar utredningen att uttrycket behålls eftersom det är ”åtgärdsdrivande” och ”inte vållar stora problem i tillämpningen”. Det bör dock ifrågasättas om inte en god överensstämmelse mellan hur lagen rimligen uppfattas och dess faktiska tillämpning är ett överordnat värde. Då det, som utredningen visar, är etablerad praxis att kommuner kan få åtskilliga år på sig för att vidta åtgärder är det ägnat att skapa felaktiga förväntningar att behålla uttrycket ”snarast”. Det bör istället ersättas med ”så snart som möjligt” eller liknande uttryck som återspeglar det faktiska rättsläget.

Synpunkter föranledda av utredningens analys av 24 § vattentjänstlagen

Av 24 § vattentjänstlagen framgår att en fastighetsägare ska betala avgift för en allmän va-anläggning om fastigheten dels finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och dels med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst ”och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.” Utredningen konstaterar emellertid (s 70) att ingen enskild avloppsanläggning som prövats har ansetts uppnå de krav som kan ställas utifrån bestämmelserna i 24 § samt (s 75) att det ”är oklart om det i praktiken finns någon

enskild avloppslösning som kan anses uppnå de krav som ställs i 24 § vattentjänstlagen” varför ”användningen av enskilda avloppslösningar i de allra flesta fall [kan] vara ett alternativ endast utanför verksamhetsområdena.” Det är olämpligt att lagen ger uttryck för att enskilda kan ordna egna

avloppslösningar när det i praktiken aldrig godtagits och utredningen rent av håller för oklart om det över huvud taget är möjligt. Detta talar för att lagen bör ändras antingen så att en reell möjlighet skapas för enskilda att få sina egna avloppslösningar godtagna, eller så att intrycket av att detta är en reell möjlighet tas bort. I nuläget är lagen i detta avseende ägnad att skapa frustration och undergräva enskildas respekt för rättstillämpningen.

Synpunkter på de föreslagna ändringarna i förordning (2007:701) om allmänna vattentjänster

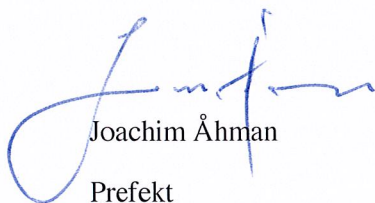
Den föreslagna nya 3 § i förordning (2007:701) om allmänna vattentjänster innebär att Havs- och vattenmyndigheten "får" ge tillsynsvägledning till länsstyrelser avseende 6 § vattentjänstlagen. Utredningen ger inget tydligt svar på varför detta ska vara en möjlighet och inte en skyldighet. I miljötillsynsförordningen (2011:13) används i många fall uttrycket "har ansvar för tillsynen" för att beteckna en myndighets uppdrag avseende tillsynsfunktioner. Det bör övervägas om inte "har ansvar för att ge tillsynsvägledning" vore en lämpligare skrivning i 3 § vattentjänstförordningen.

Synpunkter på den föreslagna förordningen om avloppsdeklARATIONER

I förslaget till förordning om avloppsdeklARATIONER finns en oklarhet om hur skyldigheten att upprätta en sådan deklARATION ska tillämpas på redan existerande anläggningar. I utredningen sägs (s 214) att "[u]tredningen föreslår att en avloppsdeklARATION ska upprättas för

alla äldre anläggningar inom sju år från att förordningen träder i kraft." samt att "[a]lla nya anläggningar ska deklARERAS inom sju år från beslutet om tillstånd eller från anmälan." I den föreslagna förordningen finns dock ingen tydlig reglering av äldre anläggningar. Där framgår bara att kravet "ska tillämpas första gången vid utgången av sjunde året efter det att anläggningen fick tillstånd eller anmäldes enligt miljöbalken." vilket är svårt att applicera på äldre anläggningar. Detta bör förtydligas.

Yttrandet har beretts av David Langlet, professor i havsförvaltningsrätt, Juridiska institutionen, Handelshögskolan, Göteborgs universitet.

Joachim Åhman
Prefekt